Кадри опального Міністра мають імунітет від люстрації?

Читать на русском | Додати як бажане джерело в Google

Кадри опального Міністра мають імунітет від люстрації?

Коли Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики зацікавилася біографією призначеного 4 червня 2014 р. керівника Держслужби з лікарських засобів Михайла Пасічника, а саме — тією її частиною, що стосується його колишньої діяльності в якості держслужбовця вищого рангу, Міністр МОЗ Олег Мусій поспішив відбілити свого протеже.

Зараз (після відсторонення Мусія від виконання обов'язків) подібне заступництво сприймається не інакше, як ведмежа послуга, бо викликає непідробний інтерес до минулого людини, яку так завзято взявся захищати одіозний екс-Міністр. Тим більше, що в руках цього чиновника знаходяться потужні регулюючі важелі фармацевтичного ринку.

10 років тому

Чи таке вже кристально чисте минуле у двічі нагородженого орденом "За заслуги" Пасічника Михайла Францевича, як про це розповідав його впливовий захисник? Чи відповідає воно очікуванням людей, які продовжують вимагати кардинального оновлення влади?

Почнемо з того, що до призначення на посаду Голови Держлікслужби Пасічник обіймав посаду Президента Всеукраїнського громадського об'єднання "Аптечна професійна асоціація України" (засноване в 2007 р.), був Президентом потужної колись фармацевтичної компанії "Фалбі", але головне — в 2003-2006 рр. він уже очолював ту саму, що й зараз, контролюючу фармринок структуру. Тоді вона називалася Державною службою лікарських засобів і виробів медичного призначення (далі по тексту — Держлікслужба). До речі, і в роки правління "злочинної влади Януковича" він не дуже далеко від неї віддалявся, маючи посаду головного позаштатного спеціаліста МОЗ з організації та управління фармацією (з 2010 р.)

Вперше Пасічник увійшов у держапарат як керівник Держлікслужби (призначений указом Л.Кучми від 7 лютого 2003 р.), коли, згідно з постановою Верховної Ради України від 28.11.2002 р. "Про інформацію Кабінету Міністрів України про стан справ у вітчизняній системі охорони здоров'я", діяльність МОЗ у сфері забезпечення охорони здоров'я була визнана незадовільною. Так само, як Арсеній Яценюк сьогодні, так і в той час віце-прем'єр Дмитро Табачник називав стан справ у галузі вкрай критичним.

Але те, що було критичним тоді, сьогодні, мабуть, могло б заслуговувати й на позитивну оцінку. Наприклад, у своїй першій доповіді щодо ситуації в медичній галузі Михайло Пасічник вказував, що обсяг виробництва вітчизняної фармацевтичної продукції в 2002 році зріс на 6,5% порівняно з 2001-м. Обсяг фармринку — на 16,8%, імпорту фармацевтичної продукції — на 25%.

Як і зараз, так і тоді лунало багато заяв про європейський вектор розвитку вітчизняної медицини, про впровадження нових стандартів, відкритість та необхідність кардинальних змін. Прем'єр-міністром України на той час був Віктор Янукович. От і виходить, що держслужбовець часів Прем'єра Януковича під патронатом Мусія знову сідає у насиджене 10 років тому крісло. Чи можна це віднести до перетворень, які вимагала Революція Гідності?

Недарма Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики Тетяна Чорновол заявила, що призначення Голови Держслужби з лікарських засобів "пройшло непрозоро", і навіть назвала його "підкилимовим": "За спиною Уповноваженого Кабміну з питань антикорупційної політики, без попереднього надання біографічної довідки для перевірки на можливу корупційність, на засіданні Уряду прийнято рішення про призначення Пасічника Михайла Францевича на посаду Голови Державної служби України з лікарських засобів, — написала вона на своїй сторінці в соціальній мережі. — Не минуло й місяця після цього підкилимового призначення, як почали надходити сигнали, що у Михайла Францевича може бути конфлікт інтересів. Усі ці факти Урядовим уповноваженим з питань антикорупційної політики будуть ретельно вивчені і спрямовані на перевірку".

Своєю чергою, Олег Мусій заступився за свого протеже і спростував інформацію про причетність Голови Державної служби України з лікарських засобів Михайла Пасічника до корупційних дій, а інформацію стосовно його непрозорого призначення назвав замовною.

Однак чи є замовними, скажімо, документи Контрольно-ревізійного управління (КРУ), в яких фігурує прізвище Пасічник? Чи варто глибоко копати, коли ця інформація — на поверхні?

Злочин є, суд є, покарання — немає

Заглянемо хоча б у матеріал "Справа лікарів?", опублікований у тижневику "2000" 04.02.2005 р. і підготовлений за матеріалами КРУ щодо перевірки використання у 2002-2003 рр. бюджетних коштів для закупівель ліків, медичних виробів та обладнання для закладів охорони здоров'я.

У ньому наведено багато шокуючих фактів, які свідчать про те, що команда Міністра Андрія Підаєва, до якої входив Пасічник, аж ніяк не прагнула виправляти незадовільну діяльність своїх попередників, а виявилася гідним продовжувачем порочних традицій.

Наприклад, ідеться про те, що за бюджетний кошт чиновники МОЗ України закуповували у "своїх" фірм ліки для державних лікарень за цінами, які більш ніж на 500% перевищували вартість аналогічних препаратів на ринку.

Особисто ж пана Пасічника було звинувачено у зловживанні владою і службовим становищем. До функцій Держлікслужби, яку він очолював, входило завдання з формування "Переліку лікарських засобів і виробів медичного призначення вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповуватися закладами охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного або місцевих бюджетів".

Щодо цього в депутатському зверненні Голови Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України Сергія Осики на ім'я Генпрокурора України від 21 січня 2005 року значиться: "Надані КРУ та Рахунковій палаті України результати перевірок свідчать про жахливі багатомільйонні втрати бюджетних коштів, їх нераціональне використання, що ставить під загрозу виконання централізованих Державних програм по боротьбі з туберкульозом, онкологічними захворюваннями та СНІДом...

Переслідуючи власні інтереси, пан М.Ф.Пасічник активно лобіював включення до "Переліку..." лікарських засобів тих виробників, дистрибутором яких була фармацевтична компанія "Фалбі" (співзасновником котрої він є), блокуючи попадання до цього переліку лікарських засобів його конкурентів. Для цього він навіть ввів до робочої групи, яка готує доповнення до "Переліку", представників фармацевтичних компаній, дистрибутором яких є компанія "Фалбі"...

ТОВ "Фалбі" при наявності значних порушень умов постачання лікарських засобів практично постійно вигравало тендери в МОЗ України, що вказує на відповідне протегування компанії чиновником. Факти постачання лікарських засобів ТОВ "Фалбі" з меншим строком придатності, ніж це передбачалося в тендерній документації, недотримання вимог їх зберігання тощо — все це чомусь жодним чином не впливало на процес визнання згаданої фармацевтичної компанії переможцем тендерів у МОЗ України...

Таким чином, правовий аналіз вищенаведених фактів дає підстави вважати, що в діях високопосадових осіб Міністерства охорони здоров'я України вбачаються ознаки складу злочину, передбаченого статтею 364 (зловживання владою або службовим становищем) Кримінального кодексу України".

Ви запитаєте, які це мало кримінальні наслідки, тобто чи були суди, вироки, покарання?

Так, суди відбулися. Але наслідків... не мали. Наприклад, той же Сергій Осика вказує, що "заступник Міністра охорони здоров'я України — Голова Тендерного комітету пан В.Загородній був визнаний судом винним у нанесенні збитків державі в розмірі більше мільйона гривень особисто. Однак за такий "проступок" відбувся штрафом у розмірі 510 гривень". Отакий у нас "самый гуманный суд в мире".

Варто також нагадати, що в березні 2004 року на колегії в Генпрокуратурі в присутності Міністра охорони здоров'я Андрія Підаєва була проголошена інформація про серйозні зловживання, виявлені в МОЗ. Зокрема, про те, що "з виділених Урядом коштів для стимулювання вітчизняних виробників — 177 мільйонів гривень МОЗ направило на фінансову підтримку іноземних компаній та їх посередників".

А одним з основних завдань Держлікслужби якраз і є забезпечення держрегулювання і контролю за виробництвом, імпортом, експортом і реалізацією ліків та медпрепаратів.

Треба сказати, що в той час високопосадовці МОЗ працювали, що називається, з відкритим забралом, особливо не приховуючи своїх фінансових інтересів.

Наприклад, одному з заступників Міністрів, співзасновнику фармацевтичного підприємства, неодноразовому чемпіону за кількістю виграних тендерів, тодішній Генпрокурор Геннадій Васильєв попросив через ЗМІ передати пораду: уважно вивчити закон про боротьбу з корупцією.

І як же тут не згадати, що Михайло Пасічник теж був призначений Головою Держлікслужби саме тоді, коли його аптечна мережа "Фалбі" перебувала на піку успішної комерційної діяльності.

Але Михайлові Францевичу вдалося "гідно" пережити всі ці, м'яко кажучи, негаразди під час роботи держслужбовцем — він пішов із посади Голови Держлікслужби України в 2006 р. із двома урядовими нагородами, після того, як по "високих" кабінетах пройшлася "нова мітла" ющенківської влади. Пасічник повернувся в рідну компанію "Фалбі", яка також "гідно" прикривала в ці буремні роки тил свого хазяїна.

Навіщо владі збанкрутілі бізнесмени?

У Вікіпедії досі значиться, що "М.Ф. Пасічник — засновник фармацевтичної компанії "Фалбі" (1994), яка на сьогодні є одним із провідних операторів фармацевтичного ринку України", а "роздрібна мережа компанії налічує понад 250 аптечних закладів по всій території України".

Однак насправді благословенні часи, коли його компанія могла дозволити собі, наприклад, такий благодійний жест, який вона зробила в день свого п'ятиріччя в 1999 році, виділивши фонду "Україна — дітям" медикаменти на 200 тис. гривень, давно минули. Та й чи благодійність це була? З огляду на те, що фондом керувала на той час дружина чинного Президента України, така доброта викликала певні запитання. Відповіді на них отримали, коли керівникові аптечної мережі запропонували очолити службу, яка контролює багатомільйонні потоки.

Відомо, що подібні взаємовідносини бізнесменів із благодійними фондами мають свій темний бік. Ми можемо згадати фармацевтичного бізнесмена-олігарха Петра Багрія, структури якого, починаючи з 2007 року, утримують пальму першості з держзакупівель медпрепаратів за наймасштабнішими держпрограмами. Петро Багрій брав участь у роботі скандально відомого фонду Катерини Ющенко "Україна-3000", а Пасічник, подейкують, і є креатурою Багрія.

Як би там не було, фахівці галузі "записали" Пасічника до фаворитів Людмили Кучми. До слова сказати, здатність увійти у високі кабінети і встановити важливі зв'язки з високопосадовцями ніколи не вважалася в Україні негожою справою, хоча такі підходи, звичайно, стоять біля самої межі, за якою починається корупція.

Куди більш цікавим є повідомлення газети "Комерсант" (від 24.12.2013 р.), що найбільший український оптовик "Фалбі" вліз у величезні борги і змушений скорочувати свій бізнес. Тільки за минулий рік компанія вдвічі скоротила свою аптечну мережу, лише в Києві з 60 точок продовжують працювати всього 3.

А за даними видання "Капітал", компанія "Фалбі" є героєм безлічі судових позовів: постачальники ліків намагаються повернути гроші за поставлений товар. Загальна сума позовних претензій складає кілька мільйонів гривень.

У Єдиному держреєстрі судових рішень є декілька судових документів, у яких вказується, що в 2006 р. "Фалбі" відкрила в "Укрексімбанку" кредитну лінію на $40 млн.

Та й сама "Фалбі" офіційно заявляє, що причина проблем підприємства зумовлена фінансовою кризою — мільйонні кошти пішли на будівництво аптечного складу під Києвом, і коли частина дистрибуторів почала працювати по передоплаті, "Фалбі" не могла піти на це, оскільки не мала достатніх обігових коштів.

Але ж іще в 2011 році "Фалбі" посідала дев'яте місце за обсягами продажів в Україні.

І тут не стільки дивує фінансове фіаско потужної фармацевтичної компанії, скільки те, що Уряд вирішив доручити керування життєво необхідною для країни галуззю саме керівникові компанії-банкрута. Дивно, принаймні. Адже разом з цим Держлікслужба потрапила в зону підвищеного ризику використання службового становища і прийняття певних рішень під зовнішнім тиском.

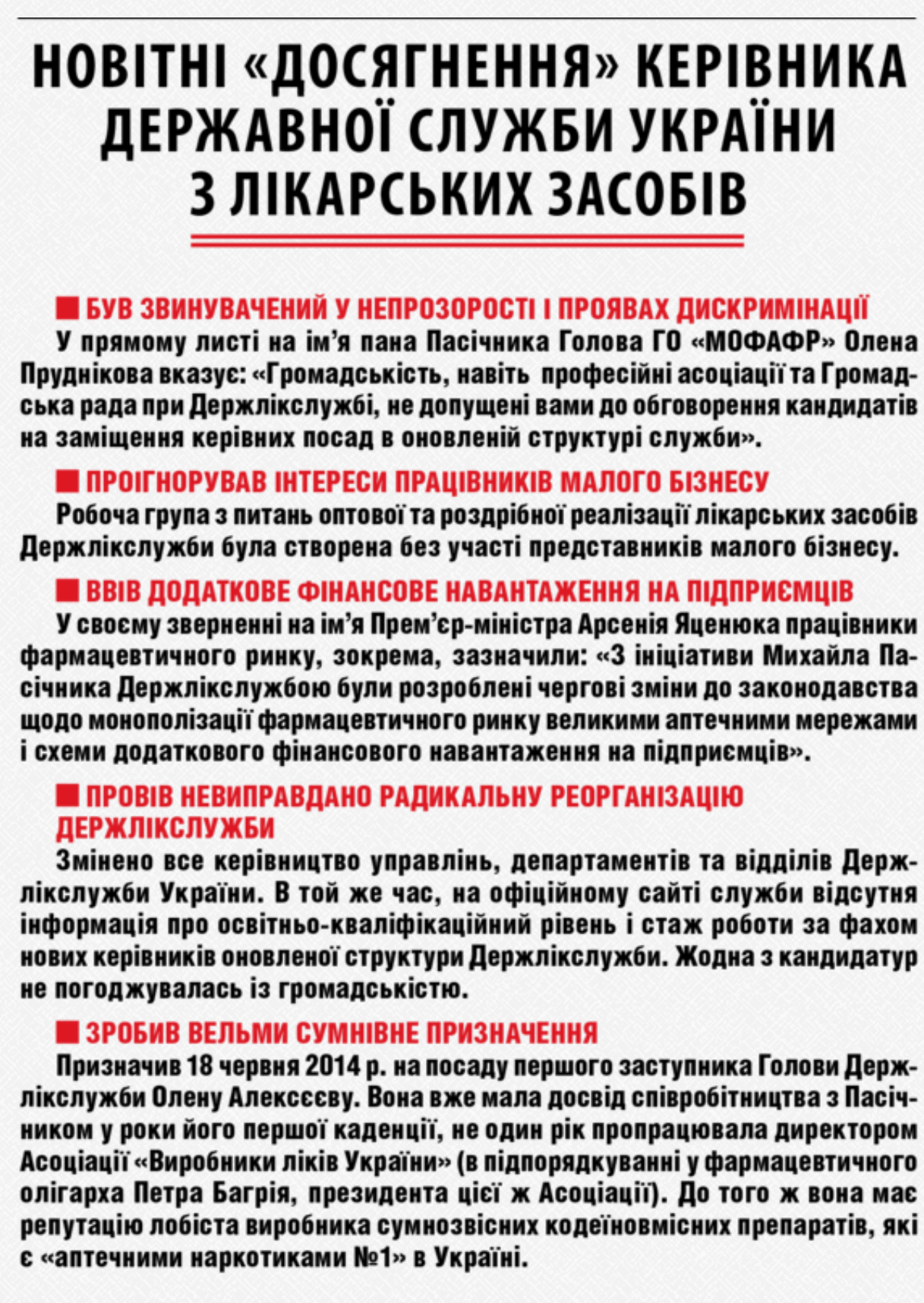

НОВІТНІ «ДОСЯГНЕННЯ» КЕРІВНИКА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

■ БУВ ЗВИНУВАЧЕНИЙ У НЕПРОЗОРОСТІ І ПРОЯВАХ ДИСКРИМІНАЦІЇ
У прямому листі на ім'я пана Пасічника Голова ГО «МОФАФР» Олена Пруднікова вказує: «Громадськість, навіть професійні асоціації та Громадська рада при Держлікслужбі, не допущені вами до обговорення кандидатів на заміщення керівних посад в оновленій структурі служби».

■ ПРОІГНОРУВАВ ІНТЕРЕСИ ПРАЦІВНИКІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ
Робоча група з питань оптової та роздрібної реалізації лікарських засобів Держлікслужби була створена без участі представників малого бізнесу.

■ ВВІВ ДОДАТКОВЕ ФІНАНСОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМЦІВ
У своєму зверненні на ім'я Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка працівники фармацевтичного ринку, зокрема, зазначили: «З ініціативи Михайла Пасічника Держлікслужбою були розроблені чергові зміни до законодавства щодо монополізації фармацевтичного ринку великими аптечними мережами і схеми додаткового фінансового навантаження на підприємців».

■ ПРОВІВ НЕВИПРАВДАНО РАДИКАЛЬНУ РЕОРГАНІЗАЦІЮ ДЕРЖЛІКСЛУЖБИ
Змінено все керівництво управлінь, департаментів та відділів Держлікслужби України. В той же час, на офіційному сайті служби відсутня інформація про освітньо-кваліфікаційний рівень і стаж роботи за фахом нових керівників оновленої структури Держлікслужби. Жодна з кандидатур не погоджувалась із громадськістю.

■ ЗРОБИВ ВЕЛЬМИ СУМНІВНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ
Призначив 18 червня 2014 р. на посаду першого заступника Голови Держлікслужби Олену Алексєєву. Вона вже мала досвід співробітництва з Пасічником у роки його першої каденції, не один рік пропрацювала директором Асоціації «Виробники ліків України» (в підпорядкуванні у фармацевтичного олігарха Петра Багрія, президента цієї ж Асоціації). До того ж вона має репутацію лобіста виробника сумнозвісних кодеїновмісних препаратів, які є «аптечними наркотиками №1» в Україні.

Оброк із підприємців

Нарешті, кілька слів з приводу громадської діяльності Михайла Пасічника. Як ми вже розповідали, він також обіймав посаду Президента Всеукраїнського громадського об'єднання "Аптечна професійна асоціація України", що веде досить агресивну політику по залученню до своїх лав якомога більшої кількості членів з числа підприємців фармацевтичної галузі.

Мабуть, нічого ганебного в цій стратегії немає, якби не одне "але". Згадаємо минулі заслуги Пасічника, коли той, ставши біля керма контролюючого органу, підтримував і удосконалював практику, котру в фармацевтичних колах розцінювали не інакше як додаткову повинність підприємців.

Ідеться про проведення в усіх обласних центрах України щорічних дводенних науково-консультаційних семінарів, які мали відвідувати керівники фармацевтичних фірм. Вони проводилися ДП "Український науково-дослідний центр фармації" за участю Держлікслужби.

Вартість таких занять (пізнавальна цінність яких була вельми суперечливою) доходила до 540 грн (на той час — близько 100 доларів США). Від відвідування цих семінарів (а самостійно доводилося оплачувати і проїзд, і готельні послуги), звичайно, можна було відмовитися, однак мало хто наважувався розгнівати подібним демаршем Держлікслужбу, яка входила в список організаторів цих заходів. Тобто діяв відомий із радянських часів добровільно-примусовий принцип, і ніхто не бажав накликати на свою голову позапланові перевірки з відповідними наслідками.

До речі, про "доцільність" таких семінарів говорить і той факт, що кілька останніх років підприємці чудово обходилися без цих з'їздів і гострої потреби в них не відчували.

І ось, у вересні цього року учасники фармринку знову отримали "листи щастя" під помпезною назвою — "ГОЛОВНА ПОДІЯ РОКУ!". Запрошують тепер уже не на семінари, а (беремо вище!) — науково-практичні конференції.

Серед архіактуальних питань, наприклад, — "діяльність Державної служби України з лікарських засобів щодо забезпечення населення якісними, безпечними, ефективними та доступними ліками". Невже, щоб дізнатися про цю діяльність безпосередньо від відповідальних працівників з контролю якості, безпеки та виробництва лікарських засобів в епоху розвиненого Інтернету, підприємцю з районного містечка так вже необхідно відкласти всі нагальні проблеми і відправитися в обласний центр? Невже недостатньо для цього можливостей офіційного сайту Держлікслужби, електронної розсилки, спеціальної медичної періодики нарешті?

Або ж основна причина відновлення цих "науково-практичних гастролей" по Україні полягає в тому, що цього року бюджетне фінансування на Держлікслужбу урізано на 70%, і фінансове становище вирішено поліпшити за рахунок суб'єктів господарської діяльності шляхом уже обкатаної під час першої каденції Пасічника схеми по збору своєрідного оброку з підприємців?

Цікаво також, що апетити в організаторів платних консультацій істотно зменшилися — сьогодні за участь у конференції підприємець повинен заплатити 390 грн (а не 540 грн, як раніше), але ж це тільки початок. У той же час, відкритим залишається питання, чим же пояснити формування консультаційних цін 10-річної давнини, коли гривня по відношенню до долара утримувала куди більш тверду позицію, ніж зараз?

Отже, запитаємо: чим саме кандидатура Пасічника, який настільки прославився в останні часи президентства Кучми, сподобалась екс-Міністру Мусію, що він лобіював його призначення на одну з ключових посад у галузі? Навіщо в період очікуваного очищення влади дав можливість фармацевтичній галузі наступити на старі випробувані граблі?

"Винен у розвалі організаційно-кадрової системи Міністерства...". Цей вирок своєму попереднику Олегу Мусію минулого тижня виніс виконувач обов'язків Міністра охорони здоров'я Василь Лазоришинець на першому брифінгу в Кабміні. Будемо вірити, що без уваги нового керівника МОЗ не залишаться подібні кадрові призначення відстороненого Міністра, котрий запам'ятався хіба що нескінченним козирянням своїми заслугами перед Майданом, коли слід було б зосередитися на більш гострих і болючих питаннях.

Чи, може, Михайло Пасічник входить у число тих обраних і недоторканних, на яких не поширюється люстраційний процес? І, може, така вже доля українського МОЗ — залишатися головним Міністерством зловживань та корупції, яким його називали і "помаранчеві", і "біло-блакитні" політики, що не є таємницею ані для рядових працівників медичної галузі, ані для пацієнтів.

Богдан КОНОВАЛОВ, спеціально для "ВЗ"

Теги: Михаил Пасечник

Юлія Більченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

23 жовтня 2014 г., 11:38 | Переглядів: 6892 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі: